

Душан Петричић
Дујаноза

Copyright © Душан Петричић, 2013
Copyright © 2013 овог издања, ЛАГУНА

Све карикатуре у овој књизи објављене су у последњих пет година у београдском дневном листу *Полиџика*.

Дујайноза

Садржај

Они 17

Ми 57

Душан Петричић и терапија чуђењем

Као цртач и илустратор, пре свега као коаутор неких дивних телевизијских емисија „за децу и осетљиве“, што би рекао Киш, Душан Петричић део је сентименталног васпитања не само моје генерације него и низа других, старијих и млађих од моје, свих оних које су одрастале у тамо једној земљи које кажу да више нема, мада ја не бих никоме ту веровао на реч. Петричићеви препознатљиви ликови, ти изданци једног цртачког потеза који није друго него природан резултат ауторове незлобиве луцидности (и луцидне незлобивости) и очаравајуће заиграности уметника који у „нама“ (оваквима, претежно никаквима...) види погодан материјал за сањаре и сањане, све док смо ми живи и присебни биће конститутивни део нашег идентитета, онога што јесмо. Па добро, али шта то ми „јесмо“? Петричић се управо тиме и бави кроз целу своју каријеру, покушавајући да докона међу којим и каквим људима то живи – дакако, не резервишући за себе олако премоћну позицију „марсовца“, него бивајући један од Нас, смејући нам се и волећи нас како се воли оно што ти је блиско, а што те исто толико и нервира, јер како и да те не нервира нешто што је твоје, а бандоглаво је на сваки замислив начин?

Да докона, кажем, и онда да нас – нацрта... Кад је потребно, и да нам да реч, па како нам буде... Е, то је онај други, а заправо исти Петричић, новински карикатуриста који се „одувек“ јавља у неколиким новинама које читам откад знам за себе, па ми је некако просто незамисливо да би могло бити Београда и Србије и новина београдских, а да не буде Петричићевих човечуљака да нам буду огледало, неретко реалистичније од нас самих. Бивало је, на пример, неких текстова, па и целих тематских блокова, рецимо у неким старим, добрим дневним и недељним новинама и магазинима из осамдесетих (никада више таквих новина и таквих нас...) од којих више не памтим ни једну једину реч, али памтим илустрацију која је пратила текст, наравно Петричићеву, а која је боље од било чега написаног погађала у суштину, па је зато и остала, а речи су изветриле, не зато што су речи, него зато што нису биле праве.

Такав је Петричић био ономад и такав је и сад, ма колико да је између Оних и Ових времена стао цео један океан, зове се Атлантски, и Петричић га је прелетео тамо негде у епицентру оних најружнијих времена наших живота, и настанио се у Канади, што даље од буке и беса српских и југословенских деведесетих. Само што му ни тамо његов цртачки шејтан није дао мира, па је и међу Канађанима Петричић убрзо потражио и препознао оне своје човечулке, а није да и човечулци нису препознали њега. Дар и памет лако прелећу мора и океане, па се немамо шта чудити томе да је Душан Петричић и хиљадама миља одавде прокрчио себи пут стартујући „од нуле“, ресетујући се са позиције изнова пронађене младалачке анонимности, да би и у једној сасвим другачијој конкуренцији и констелацији дошао негде на ону исту тачку са које се и отиснуо у ту авантуру.

Овде би негде могао да дође и онај фамозни хепиенд, али није Петричић од таквих који би се задовољили спокојним крцкањем пензионерских дана уз пуцкетање ватрице у камину док напољу равнодушно и упорно пада стабилни канадски снег, такав да и ирваси падају у депресију; не, њега је све време нешто сврбело овде, баш овде где сврби и нас остале, њему Србија није дала мира, и било је јасно да ће се у њу вратити – пре свега као аутор, напослетку и физички. Серијал карикатура у *Полиџици* био је неопозиви знамен да тај повратак не да се ближи него је већ увелико у току, а како је серијал одмицао тако се из недеље у недељу изнова потврђивало да ни тамо далеко, у Торонту, Петричић није постао „странац“ овдашњим збивањима и да и даље беспрекорно разуме и осећа сваку нијансу наших пословичних настраности; само наизглед контрадикторно, Петричић истовремено у многим од карикатура сада сабраних у овој књизи исказује – посредно и непосредно – разнолике форме и интензитете *чуђења*, али није то чуђење од оне покондирене сорте некога ко је некуда отишао па те више не препознаје, него је то чуђење које би осећао и да је све то време провео у Земуну или на Миљаковцу, у Ћићевцу или Кикинди. Једно, ако хоћете, помало песничко чуђење над помереним стањем ствари, оштроумно а меко, незлобиво на начин човека којем није смешно кад неко пред њим падне на улици, него му инстинктивно пружи руку да устане, па ће после да се смеју заједно, ако је већ до смејања.

Карикатуре у овој колекцији подељене су у две целине – Ми и Они, при чему смо Ми плебс ове земље, поданици наше властеле и путници помахниталог воза на који је ова земља одавно зајахала па никако да сиђе, а Они су пре свега „политичка класа“, људи који су нам владали, владају, или се спремају

да нам владају. Посматрајући „Нас“, Петричић пре свега загледа у нашу свакодневицу, како се понашамо на улици и како и шта говоримо, како се грејемо (на карикатури насталој током „гасне кризе“: тако што убацујемо руске бабушке у пећ!) и смрзавамо, како којекакво смеће које се у двадесетак година наталожило у нашим главама излази одатле и чини чуда и покорје. Споменуо сам чуђење, ма колико релативно, а рекао бих да оно прераста већ у својеврсну негативну фасцинацију Петричићеву, и то пре свега над двама стварима: над сиромаштвом и насиљем. Биће да су то најупечатљивији елементи Србије какву наш цртач затиче при свом ауторском и грађанском повратку, и ту промену у ваздуху и у тону он осећа боље и снажније него неко ко се на њу привикавао полако, као она фамозна жаба коју можеш да скуваш у води а да она то и не схвати док није већ прекасно. Хајде и за сиромаштво, рецимо да је то „објективна околност“ (мада никад није!), али свеприсутност насиља и оправдавања насиља (навијачког, оног према мањинама било које врсте итд.), то је тај Левијатан с којим се Петричић хвата у коштац, и којем се не да покорити, којем с пуним правом и покрићем одриче сваку „нормалност“. Многе међу најбољим карикатурама у овој књизи посвећене су управо томе. Ништа мање није аутор „фасциниран“ ни фрапантним варваризовањем амбијента у којем живимо, стрнцовски охолим потцењивањем уметности и културе, инфантилном залуђеношћу нације спортом (рецимо, тенисом) као компензацијом за све фрустрације и неуспехе у много важнијим областима. А опет, све то некако без повишеног тона, не са предикаонице него такорећи из публике, јер Душан Петричић, рекох, и као портретиста епохе и њених личности – мада неретко недостојних – не настоји да се узвиси над оним што му улази у кадар.

Када пак портретише представнике наше политичке класе („Они“), Петричић настоји да их погледа из „нашег“ угла, из доњег ракурса, да види чему се од њих можемо надати, како ће да нам се олупају о главу. Као у карикатури на којој један од наших „највечитијих“ политичара никако не може да нестане са ТВ екрана, мада је начисто ознојени РТВ механичар ево баш све покушао, па се сада немоћно правда пред запањеном муштеријом...

И да, наравно, није ни случајно ни претенциозно што се ова књига зове баш *Дијагноза*, јер луцидан увид у Нас и Њих (а и Они су заправо – Ми, не ваља то никада заборављати) и у то зашто смо такви какви смо, заиста има својства дијагнозе. А смех, био он смех горчине, препознавања или озарења, јесте терапија. И то нимало занемарљива. Уосталом, бољу од ње немамо, а и да имамо – одакле нам?!

Теофил Панчић

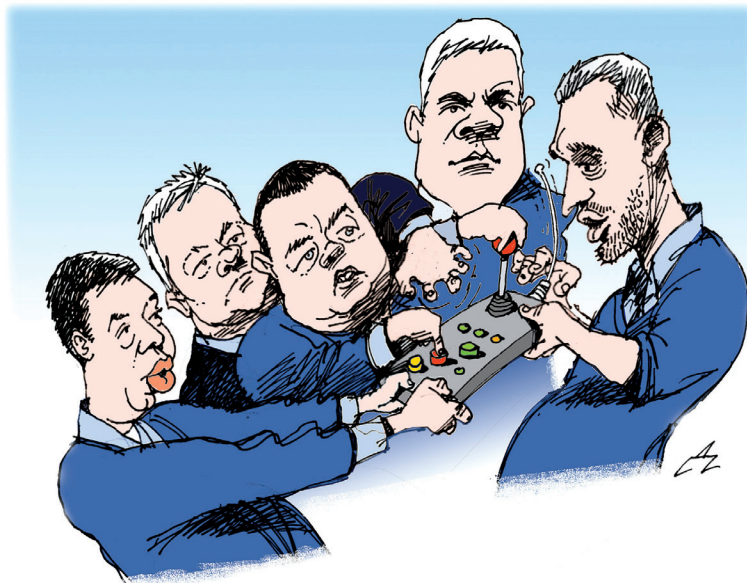
Amr

ДИПЛОМАТСКЕ ПОРУКЕ

ПУТ КА ЕВРОПИ

АФРИЧКА ТУРНЕЈА

